

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор _____ С.В. Шарин
« ____ » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 38 Навчальна практика

(шифр і назва навчальної дисципліни)

ОП «Лісове господарство»

спеціальність 205 «Лісове господарство»

20 «Аграрні науки та продовольство»

(галузь знань)

Факультет природничих наук

(назва факультету)

Робоча навчальна програма з дисципліни «Навчальна практика» для студентів спеціальності 205 Лісове господарство, галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство. – «___»_____ 2021 р. – 14 с.

Розробник:

Григорів Ярослава Ярославівна, кандидат сільськогосподарських наук, викладач кафедри лісового і аграрного менеджменту.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри лісового і аграрного менеджменту (*протокол № 9 від «17» лютого 2021 р.*).

Завідувач кафедри
лісового і аграрного менеджменту _____ Клід В.В.
(підпис)
«___» _____ 2021 р.

Схвалено науково-методичною радою Факультету природничих наук
(*протокол № 8 від «18» _____ травня _____ 2021 р.*).

Голова _____ Атаманюк Я.Д.
(підпис)
«___» _____ 2021 р.

©Григорів Я.Я, 2021 р.
© ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника, 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <u>3</u>	Галузь знань 20 - "Аграрні науки та продовольство"	<u>Нормативна</u>	
Модулів –	Спеціальність (професійне спрямування): <u>Лісове господарство</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів –		<u>2-й</u>	<u>2-й</u>
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - <u>90</u>		<u>4-й</u>	<u>4-й</u>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		год.	год.
		Практичні, семінарські	
		год.	год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		год.	год.
		Індивідуальні завдання: <u>90</u> год.	
		Вид контролю: <u>залік</u>	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 % : 67 %

для заочної форми навчання – 12 % : 88 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної практики з дендрології, екології лісу та лісового ґрунтознавства полягає в закріпленні та поглибленні теоретичних знань з морфології, систематики та екології рослин, ознайомленні з основами географії рослин та ґрунтів, принципами охорони природи, одержаних студентами на лекціях і лабораторно-практичних заняттях курсу „Дендрологія”, „Екологія лісу”, „Лісове ґрунтознавство”.

Завдання навчальної практики полягає не тільки в засвоєнні теоретичного матеріалу, а й дає можливість науково осмислити роль деревних рослин в ландшафтних комплексах України. Все це буде сприяти розширенню кругозору в області фітобіології і допоможе використовувати дендрологічні знання для цілей лісознавства.

- навчитися розпізнавати деревні види в природі за морфологічними ознаками якогось певного органа (листіків, квіток, кори, гілок);
- навчитися розпізнавати деревні види за формою крони, загальним виглядом (габітусом) рослини в цілому;
- закріпити знання про біологічні, екологічні особливості основних деревних декоративних порід;
- навчитись описувати декоративні якості дерев і чагарників.
- визначення лісорослинних властивостей ґрунтів;
- вивчення впливу едафічного фактора на ценотичні зв'язки між компонентами насаджень;
- виявлення найпридатніших ділянок для закладки розсадників та плантацій;
- визначення ступеня порушеності ґрунтів антропогенним впливом;
- встановлення джерел та причин забруднення навколишнього середовища;.

Загальні компетентності:

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК11. Навички здійснення безпечної діяльності.

Фахові компетентності:

ФК14. Здатність проводити лісівничі вимірювання та дослідження.

ФК16. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.

ФК23. Здатність планувати й реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень та їх біологічної стійкості, ощадливого, на екологічних засадах, використання лісових ресурсів.

ФК24. Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН4. Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.

ПРН13. Демонструвати повагу до етичних принципів та формувати етичні засади співпраці в колективі.

ПРН16. Організувати результативні та безпечні умови праці.

3. Програма навчальної практики

Навчальна практика є невід’ємною частиною навчального процесу, де студенти ознайомлюються з морфологічними, біологічними та екологічними особливостями деревних рослин їх лісничими та господарськими якостями безпосередньо в місцях зростання цих рослин. Збирають гербарій вегетативних і генеративних органів, за допомогою викладача уточнюють назви та систематичне положення досліджуваних видів. А після висушування гербарію оформляють його згідно вимог і здають гербарій викладачу, демонструючи знання із систематики, біології та екології деревних рослин.

Навчальна практика з ґрунтознавства дозволяє наочно продемонструвати вплив факторів ґрунтоутворення (клімат, рельєф, материнська порода, рослинність, антропогенез) на формування ґрунтів; оцінити лісорослинні властивості та типи лісорослинних умов, які формують різні типи ґрунтів; закріпити знання здобувачів, отримані на аудиторних заняттях (лекційних і практичних) та засвоїти методи оцінювання лісорослинного потенціалу ґрунтів та типів лісорослинних умов.

Навчальні практику, обсягом 90 годин (10 днів) студенти II курсу ЛГ проходять у 4 семестрі. Об’єктами практики є ДП Брошнівське лісове господарство, Природній заповідник «Горгани», Галицький національний природний парк де студенти мають можливість ознайомитися із різними видами та культиварами дерев та кущів.

4. Структура навчальної практики

День практики	Зміст роботи	Кількість годин
1-3	I. Підготовчий період практики. - проведення інструктажу з техніки безпеки; - збір фондових матеріалів щодо території досліджень (кліматичні умови, рельєф, ґрунтовірні породи, антропогенний вплив); - ознайомлення з дендрофлорою ДП Брошнівське ЛГ, Природній заповідник «Горгани», Галицький національний природний парк;	10

	<ul style="list-style-type: none"> - декоративні форми хвойних і листяних рослин; - екологічні фактори та екологія деревних рослин; - проведення досліджень морфометрії рельєфу та розроблення маршруту ґрунтових досліджень. 	
4-9	<p>II. Польовий період.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Визначення рослин, опис рослинних параметрів; - фенологічні спостереження за деревними породами, визначення фенологічних фаз рослин; - дендрологічне обстеження (інвентаризація) насаджень; - засвоєння практичних навичок з визначення типу лісу та збір гербарію; - закладання ґрунтових розрізів (основних, пів розрізів, прикопок); - прив'язка їх до місцевості (за допомогою GPRS приладів та стандартними методами); - відбір ґрунтових зразків; - нанесення ґрунтових відкриттів на картографічну основу; 	60
10	<p>III. Камеральний період.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оформлення гербарію; - проведення лабораторних аналізів по ґрунтових зразках; - оформлення матеріалів для звіту (гербарію, щоденника, польового блокноту, журналу польових робіт); - захист звіту, самостійних навчально-дослідних робіт. 	20

5. Організація практики

Робочим місцем практики є ДП Брошнівське лісове господарство, Природній заповідник «Горгани», Галицький національний природний парк.

Обов'язки студента під час практики – кожного дня в період практики своєчасно з'являтися на встановлене керівником місце проходження практики; ретельно дотримуватися правил техніки безпеки та охорони праці; повністю виконувати завдання, передбачені програмою практики та встановлені її керівником, вести щоденник практики. За результатами навчальної практики студент складає і захищає звіт, здає щоденник, після чого отримує залік.

Обов'язки керівника під час практики – здійснювати безпосереднє керівництво навчальною практикою; на початку практики провести відповідний інструктаж щодо програми практики, її організації, форм контролю і правил поведінки студентів під час практики, правил техніки безпеки та охорони праці; організувати і контролювати виконання поставлених перед студентами завдань відповідно до програми практики.

6. Правила безпеки під час проведення навчальної практики

На початку практики викладач проводить інструктаж з техніки безпеки відповідно до «Правил техніки безпеки під час проходження навчальної практики». Після закінчення інструктажу кожний студент повинен розписатися в журналі з техніки безпеки.

Під час проходження навчальної практики студенти зобов'язані виконувати правила техніки безпеки, протипожежної безпеки та правила поведінки у лісі та заповіднику.

До навчальної практики допускаються студенти, які пройшли інструктаж з техніки безпеки. Вимагається дотримуватись режиму роботи та дисципліни на практиці.

Забороняється відлучатись з місця проведення практики, не повідомивши про це викладача.

Роботи з інструментами і механізмами потребують особливої пильності і уваги, суворої дисципліни, щоб не заподіяти травм собі та іншим.

Перед початком роботи слід оглянути інструменти і впевнитися в їх повній справності та надійності.

Забороняється засмічувати територію лісу та заповідника. Забороняється в цілях пожежної безпеки користуватись вогнем, розпалювати багаття, курити.

7. Оформлення звіту з навчальної практики

За підсумками навчальної практики студенти складають звіт.

Звіт з практики оформлюють на окремих аркушах формату А4. Він повинен містити:

титульний аркуш;

мету і завдання навчальної практики;

опис виконаних робіт за кожною темою;

перелік деревних та чагарникових порід з якими студент ознайомився під час практики;

матеріали практики включають викопіювання таксаційних виділів, або інші топографічні матеріали; польовий робочий ґрунтовий план із зазначенням місць закладання розрізів, напіврозрізів, прикопок; опис екологічних умов дослідження та власне морфологічний опис розрізів (замальовки і фотографії ґрунтових профілів);

висновки та пропозиції;

список літературних джерел.

Контрольним етапом є захист звіту.

До звіту додають щоденник, геобарій.

Залік з оцінкою в національній та міжнародній 100-бальній системі одержують ті студенти, які не мали пропусків без поважних причин та сумлінно виконали усі передбачені програмою роботи, здали звіт, гербарій.

8. Методи контролю

В процесі проведення практики поточний контроль здійснюється оцінювання досягнень студента передбачений у формі заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

3. Закон України “Про підприємства в Україні”. – К.: 1995.

14. Рекомендована література Базова

1. ЛІСОВІ КУЛЬТУРИ /Гордієнко М. І., Гузь М. М., Дебринюк Ю. М., Маурер В. М, Львів: Камула, 2005 608 с.: іл.
2. Заячук В.Я. Дендрологія. Підручник. Львів: Априорі, 2008. 656 с.
3. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія. Київ: Вища школа, 2003. 199 с.
4. Кохно М.А., Пархоменко Л.І. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Довідник. Київ: Фітосоціоцентр, 2002. 448 с.
5. Липа О.Л. Дендрологія з основами акліматизації. Київ: Вища школа, 1977. 122 с.
6. Литвак П.В., Ткачук В.І. Дендрологія: [навчальний посібник]. Житомир, Полісся, 2002. 340 с.
7. Швиденко А.Й., Данілова О.М. Дендрологія: [підручник]. Чернівці: Рута, 2003. 384 с.
8. Лісове ґрунтознавство. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни для студентів денної форми навчання за освітнім ступенем бакалавр зі спеціальності 205 «Лісове господарство» / уклад. В. І. Канівець, Л. А. Шевченко, К. М. Кудряшова, Г. І. Рябуха. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2020. 32 с
9. Ведмідь М.М., Распопіна С.П. Оцінка лісорослинного потенціалу земель. К.: Вид. дім "Екоінформ", 2010. 84 с.

10. Распопіна С.П. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з дисципліни «Лісове ґрунтознавство» для здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти (молодший бакалавр) галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» спеціальності – 205 «Лісове господарство». ХНАУ, 2020. 102 с.
11. Распопіна С.П. та ін. Методика визначення придатності ґрунтів для лісорозведення. Київ, 2018. 22 с.